

УДК 622.7: 622.341: 658.152 (477.63)

Шатирьова С.С.

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КРИВОРІЗЬКОГО ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНОГО КОМБІНАТУ ОКИСЛЕНИХ РУД

Сформульовано основні передумови залучення окислених руд у переробку, визначено головні складові інвестиційної привабливості добудівництва та експлуатації КГЗКОР.

Basic pre-conditions of involving of the oxidized ores in processing are formulated, the main ingredients of investment attractiveness of building and exploitation of KGZKOR's are determined.

Залізородна база Кривбасу представлена не тільки значними запасами багатих руд, але й величезними обсягами окислених (важкозбагачуємих) руд. Наявність їх у відвалах складає близько 600 млн. тонн, в контурах діючих кар'єрів – більше мільярда тонн.

Проблема залучення даного ресурсу виникла ще у 60-х роках ХХ сторіччя, коли робилися спроби створення досконалішої технології збагачення замість існуючих екологічно і економічно неефективних. Спочатку широко використовувалася обжиг-магнітна схема, значно пізніше виник метод сухої магнітної сепарації, екологічно чистіший і економічно вигідніший, ніж попередній.

В даний час не сформульовані основні передумови залучення окислених залізистих кварцитів у переробку, нечітко визначені головні складові інвестиційної привабливості добудови та подальшої експлуатації Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд. У публікаціях недостатньо приділено уваги даному виду залізородної сировини, стратегічно важливому для стабільного розвитку гірничо-металургійного комплексу України.

Метою статті є виявлення основних передумов залучення окислених залізистих кварцитів у промислове виробництво як сировини для отримання залізородних окатишів, а також оцінка інвестиційної привабливості Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд.

Значні наукові розробки в сфері вдосконалення й інноваційної модернізації технологічних процесів, а також проблема вичерпання запасів легкозбагачуємої руди та вибуття виробничих потужностей, стали основними причинами створення проекту будівництва спеціального комбінату з переробки накопичених відвалів – Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд (КГЗКОР).

Комбінат почав проектуватися та будуватися відповідно до багатосторонньої угоди, підписаної в 1983 році між СРСР, Румунією, Словаччиною, НДР і Угорщиною (пізніше Угорщину в договорі замінила Болгарія). Всі перелічені країни були членами Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ). Проект носив компенсаційний характер, тобто розрахунки передбачалося здійснювати готовою продукцією – залізородними окатишами. Щорічно планувалося, переробляючи на трьох установках комбінату 26 млн. тонн окисленої руди, виробляти 10 млн. тонн окатишів [1].

Безпосереднє будівництво КГЗКОР почалося у 1985-му році, проте в зв'язку з недостатнім фінансуванням продовжувалося дуже повільно. Терміни здійснення проекту були визначені в період з 1985 по 1990 роки. Після розпаду СРСР і соціалістичного табору ситуація корінним чином змінилася: будівництво комбінату продовжили тільки Україна, Румунія і Словаччина.

Кошторисна вартість об'єкту за даними дирекції КГЗКОР визначалася в сумі \$2,4 млрд. [1]. Пайова участь України складала 56,4%. Всього за роки будівництва було освоєно \$1,65 млрд., зокрема СРСР – \$740 млн. і Україною ще \$144 млн. Таким чином, частка освоєння

ФІНАНСИ ГАЛУЗІ ТА ПІДПРИЄМСТВА

капіталовкладень Україною складає \$884 млн. або 65,1% від повного обсягу робіт, що підлягає виконанню українською стороною. Румунська сторона виконала свою частину робіт на 81,1%, словацька – на 59,8%. Всього освоєно всіма учасниками будівництва 66,2% капітальних вкладень.

Загальний обсяг капітальних вкладень на будівництво КГЗКОР за зведенням витрат наведено в табл. 1 [1].

Таблиця 1

Зведення витрат I черги будівництва КГЗКОР

Найменування витрат	Розрахункова кошторисна вартість, млн. грн.	
	Всього	зокрема залишок загальної розрахункової вартості (підлягає виконанню)
Капіталовкладення з ПДВ і засобами на покриття інфляційних процесів – всього	8979,13	6349,99
Об'єкти виробничого призначення	8117,64	5773,75
База ОРСу	10,00	6,04
Об'єкти житлово-цивільного призначення	773,63	570,20
База будіндустрії	77,86	0
Крім того, кошторисна вартість об'єктів, що передаються іншим міністерствам замовником:		
- Міненерго України	75,62	40,21
- Міністерство транспорту України	149,78	113,07
- Мінгазпром СРСР	6,18	0
- Міністерство цивільної авіації СРСР	9,95	0
Те ж, без ПДВ і засобів на покриття інфляційних процесів - всього	7558,59	4991,86
Об'єкти виробничого призначення	6880,10	4598,62
База ОРСу	8,60	4,64
Об'єкти житлово-цивільного призначення	592,03	388,60
База будіндустрії	77,86	0
Крім того, кошторисна вартість об'єктів, що передаються іншим міністерствам замовником:		
- Міненерго України	66,24	30,83
- Міністерство транспорту України	123,39	86,68
- Мінгазпром СРСР	6,18	0
- Міністерство цивільної авіації СРСР	9,95	0

Найбільшу питому вагу в загальній сумі капітальних вкладень складають інвестиції в об'єкти виробничого призначення (90%), найменшу – інвестиції в базу відділу робочого постачання (0,1%).

Розрахункова вартість промислового будівництва I черги КГЗКОР з виділенням вартості об'єктів, введених до експлуатації незавершеного будівництва та залишку кошторисної вартості, визначена за станом на 01.01.04г. у поточних цінах і наведена в табл. 2 [1].

Розрахункова вартість промислового будівництва, млн. грн.

Найменування показників	СМР	Устаткування	Інші	Всього
Розрахункова вартість будівництва із ПДВ і засобами на покриття інфляційних процесів, зокрема:	2583,83	2049,72	3242,56	7876,11
- вартість об'єктів, введених до експлуатації	209,57	28,91	289,33	527,81
- незавершене будівництво	497,76	107,46	1122,61	1727,83
- залишок кошторисної вартості	1876,50	1913,35	1830,62	5620,47
Те ж, без ПДВ і засобів на покриття інфляційних процесів, зокрема:	2583,83	2049,72	2040,79	6674,34
- вартість об'єктів, введених до експлуатації	209,57	28,91	274,15	512,63
- незавершене будівництво	497,76	107,46	1075,39	1680,61
- залишок кошторисної вартості	1876,50	1913,35	691,25	4481,10

Питома вага вартості об'єктів вже введених до експлуатації в розрахунковій вартості будівництва дорівнює 7%, незавершеного будівництва – 22%, освоєнню підлягає ще 71% кошторисної вартості.

Розподіл капіталовкладень в промислове будівництво по цехах і об'єктах з урахуванням витрат не в обсягу інвестицій наведений в табл. 3 [1].

Аналіз структури капітальних вкладень за виконаним коректуванням проекту показує, що основна частка коштів (67%) направлена безпосередньо на створення потужностей з переробки сировини – дроблення, збагачення окислених кварцитів (з урахуванням хвостового господарства) і грудкування концентратів.

Основні промислово-виробничі фонди за проектом визначені за даними зведеного кошторисного розрахунку і наведені у табл. 4 [1].

Максимальну питому вагу у вартості основних промислово-виробничих фондів має збагачувальна фабрика, що включає дослідно-промислову секцію флотаційно-магнітного збагачення – 35%. Загальнокомбінатським цехам також належить значна питома вага у вартості основних фондів – 27%, сировинна база має набагато менше значення питомої ваги – 10%, що нерозривно пов'язано з відсутністю додаткових витрат на розвідку та видобуток окисленої руди.

Аналіз напрямів інвестицій дозволяє виявити всі об'єкти виробничої системи підприємства, що потребують фінансування, а також визначити обсяги необхідних для цього грошових коштів. Першочерговість інвестиційних вкладень більшою мірою залежить від ролі та значущості того або іншого процесу або об'єкту в загальній виробничій системі.

Розподіл капіталовкладень в промислове будівництво
по цехах і об'єктах, млн. грн.

Найменування об'єктів	Раніше виконані вкладення, введені до експлуатації (за станом на 01.01.04)	Незавершене будівництво (за станом на 01.01.04)	Залишок кошторисної вартості (у поточних цінах за станом на 01.01.04)	Розрахункова вартість будівництва (у поточних цінах за станом на 01.01.04)
Сировинна база	46,36	137,19	470,11	653,66
Дробильна фабрика	1,18	145,39	439,01	585,58
Збагачувальна фабрика, зокрема:	2,76	413,97	1781,14	2197,87
- секція доведення концентрату флотацією (дослідно-промислова)	0,00	0,00	228,18	228,18
Хвостове господарство	70,87	231,63	127,74	430,24
Грудкувальна фабрика	3,72	441,19	497,29	942,20
Загальнокомбінатські цехи, зокрема:	391,65	311,23	1161,91	1864,79
- залізничний транспорт	0,00	114,32	254,66	368,98
- зовнішні об'єкти	214,52	48,42	207,89	470,83
ВСЬОГО	516,54	1680,60	4477,20	6674,34
ТЕ Ж, БЕЗ ЗОВНІШНІХ ОБ'ЄКТІВ	302,02	1632,18	4269,31	6203,51

Будівництво об'єктів комбінату української частки було припинено в 1997 році у зв'язку з відсутністю фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України і не відновлене до теперішнього часу.

Ступінь готовності об'єктів складає: збагачувальної фабрики – 45%, основного цеху – 90%, дробильної фабрики – 30-40%, налагоджено тепло- і водопостачання [2]. Разом із комбінатом планувався і зводився районний центр Долінська, в якому були збудовані багатоповерхові будинки для 8 тисяч працівників КГЗКОР та їх родин, а також створено розгалужену інфраструктуру та соціальну сферу (румунська і словацька сторони збудували два дитячі садки і дві школи).

В даний час на недобудованому підприємстві працює близько 1 тисячі чоловік, зайнятих в ремонтно-механічному, автотранспортному і тепловому цехах.

Кабінет Міністрів України Розпорядженням від 16.10.99г. №1903 ухвалив рішення про завершення будівництва і коректування затвердженого проекту КГЗКОР із введенням першого пускового комплексу до експлуатації в 2002 році, але через відсутність коштів для фінансування ці роботи не виконувалися.

Кабінет Міністрів України Розпорядженням від 01.11.03г. №661-р ухвалив рішення про створення міжвідомчої робочої групи для проведення консультацій з країнами-учасницями будівництва КГЗКОР і з потенційними інвесторами з організації подальшого будівництва комбінату [3].

**Основні промислово-виробничі фонди
по цехах і об'єктах**

Найменування об'єктів	Вартість основних промислово-виробничих фондів, млн. грн.
Сировинна база	652,45
Дробильна фабрика	580,80
Збагачувальна фабрика, зокрема:	2186,15
- дослідно-промислова секція флотаційно-магнітного збагачення	245,40
Хвостове господарство	252,10
Грудкувальна фабрика	936,24
Загальнокомбінатські цехи, зокрема	1701,42
- залізничний транспорт	365,01
- зовнішні об'єкти	429,86
ВСЬОГО	6309,16
ТЕ Ж, БЕЗ ЗОВНІШНІХ ОБ'ЄКТІВ	5879,30

14.12.05 Верховною Радою України був зареєстрований Проект Закону України «Про особливості приватизації Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд» №8576 [4].

Відповідно до законопроекту передбачається продаж 56,4% акцій підприємства, що належать українській стороні, промислового інвестору на відкритих торгах.

Зобов'язаннями інвестора є:

- здійснення виробництва виключно з використанням накопичених запасів викривних порід і відходів залізної руди діючих підприємств Криворізького басейну;
- заборона репрофілювання підприємства;
- проведення розрахунків з країнами-учасниками будівництва комбінату;
- створення нових і збереження існуючих робочих місць;
- утримання об'єктів соціально-побутового призначення;
- виконання заходів, пов'язаних зі створенням безпечних умов праці та охороною навколишнього середовища;

- сприяння залученню інвестицій у підприємство;

- сплата поточних платежів до Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Основною метою приватизації КГЗКОР, відповідно до даного законопроекту [4], є:

- реалізація пакету акцій комбінату покупцям, зацікавленим в розвитку підприємства;
- введення комбінату в експлуатацію з метою забезпечення металургійних підприємств залізорудною сировиною;

- проведення розрахунків з країнами-учасниками будівництва КГЗКОР;

- збільшення надходжень коштів до Державного бюджету України.

Інтерес до цього підприємства ґрунтується на тому, що введений до експлуатації комбінат стане найбільшим східно-європейським постачальником залізорудних окатишів.

Проте інвестиційна привабливість КГЗКОР пов'язана не тільки зі значними масштабами виробництва продукції, вона включає і наступні складові:

1) величезні запаси окислених руд попутного видобутку і сировина, що міститься у відвалах, не вимагають спеціальних витрат на їх видобування;

2) близькість кар'єрів і відвалів, що містять окислені залізисті кварцити, до підприємств металургійного комплексу, що дозволяє значно заощадити на транспортних витратах;

3) відносно дорожчання видобутку магнетитових кварцитів і багатих руд у зв'язку з поглибленням діючих кар'єрів;

4) необхідність компенсації скорочення видобутку багатих руд підземним способом у Кривбасі в зв'язку з виснаженням запасів;

5) можливість зменшити собівартість продукції за рахунок виключення витрат на експлуатацію і утримання відвалів.

Крім того, важливо врахувати екологічні і соціальні передумови залучення окислених кварцитів у переробку:

- у зв'язку з відсутністю необхідності формування нових відвалів руди, що попутно видобувається, можна уникнути процесу відведення додаткових земельних територій (у тому числі і безцінних сільгоспугідь);

- можливість зниження екологічного навантаження на навколишнє середовище в районі проведення робіт шляхом скорочення загальних площ відвалів, які виділяють забагато пилу, і маси шкідливих речовин, що проникають у ґрунт, воду і атмосферу;

- в результаті поліпшення екологічної ситуації буде досягнуто зменшення загального рівня захворюваності людей, що проживають в безпосередній близькості до гірничорудного виробництва;

- введення до експлуатації комбінату із збагачення окислених руд дозволить надати робочі місця мешканцям м. Долинська, які дотепер потребують працевлаштування.

Інвестиційна привабливість, доповнена новітніми розробками в галузі збагачення, а також відповідні кроки держави на шляху до вдосконалення законодавства про захист інвестицій, в сукупності сприятимуть організації виробництва залізорудної продукції на основі окислених залізистих кварцитів, а також забезпечать ефективний його розвиток, приносячи не тільки економічну вигоду, але і розширюючи мінерально-сировинну базу народного господарства.

Подальші дослідження повинні бути проведені в галузі вдосконалення технології збагачення окислених руд, створення економічного механізму ефективної експлуатації комбінату, що ґрунтується на всебічному контролі над окремими стадіями виробничого процесу.

Література

1. Общая пояснительная записка к проекту строящегося Криворожского горно-обогатительного комбината окисленных руд. Первая очередь строительства / Том 1. Корректировка утвержденного проекта по заданию Минпромполитики Украины от 30.07.1999 и от 02.08.2004г. – Кривой Рог.: Кривбасспроект, 2004
2. Маскалевич И. История комбината с окисленной кармой – (электрон. ресурс)/способ доступа: URL: <http://www.zerkalo-nedeli.com/nm/show/477/45278/>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 661-р від 1 листопада 2003р., Київ. - (електрон. ресурс)/способ доступа: URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Проект Закону України «Про особливості приватизації Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд» №8576 (ініціатор внесення – народний депутат України Матвієнков С.А., в-о 55), зареєстрований 14.12.05р., Київ.

*Рекомендовано до публікації
д.т.н., проф. Пономаренком П.І. 31.05.06*

*Надійшла до редакції
11.05.06*